

vijkama. Te pouke u ophođenju s muškarcima drže se Vinodolke i danas, pa nije rijedak slučaj da uslijed toga poneki hvalisavi muškarci ostaju izolirani od strane djevojaka» (str. 21).

Kao i svi prilozi hrvatske narodne poezije koji se bilježe još od XVI st. tako i ovi iz Bribira i njegove najbliže okolice u Hrvatskom primorju, zapisani u naše dane koje je njihov sakupljač nazvao jamborijama, ne objasnivši nam podrijetlo tog naziva, nose neke tipične stilske i stilsko-jezične oznake, od kojih je najupadljivija takva oznaka miješanje ikavskih, ekavskih i ijekavskih oblika u istoj pjesmi (v. »Bela vila grad gradila«). Svi Ježićevi zapisi lirskega su karaktera. Među kazivačima ovih zapisa uvelike pretežu žene nad muškarcima kao što je to gotovo redovita pojava među Hrvatima kad se sakuplja lirska poezija. Što se tiče sadržaja ima u tim Ježićevim zapisima ljubavnih pjesama (»Alaj ću se kola naigrati«, »Oj divojko dušo moja«) mitoloških (»Bela vila grad gradila«, »Rosna, rosna košutice«,) šaljivih (»Sinoć moma dovedena«, »Oj maleno po maleno«, »Hvalila se Hvalisava« itd.), vojničkih (»Milo gledam va ne vela vrata«) itd. I u ovoj rukoveti, kao i općenito u našoj lirskoj tradicionalnoj poeziji, najistaknutije mjesto zauzimaju romance i balade (»Izvir voda izvirala«, »Sinoć se je Kraljeviću«, »Primorčica konja jaše«, »Piju vino braća Terzijina« itd.). Među ovim pjesmama nalazi se nekoliko umotvora lokalnoga karaktera (Bribir grade, alaj si na bregu«, »Oj Bribiru, moje rosno cveće« itd.) pa, kao i u drugim našim krajevima, osim nekih izuzetaka (Konavle kraj Dubrovnika) ne predstavljaju osobito uspjele pjesničke realizacije. Najčešći metar u ovoj Ježićevoj rukoveti narodnih pjesama jest osmerac; shema 4+4 (u takvu je metru ispjevano nešto manje nego 30 priloga od 43 koliko ih je u svemu). Poslije toga metra najjače je zastupan deseterac; shema 4+6; pjesama u tom metru imade 11. Od tih pjesama motiv je jednoj (»Za goru je mladahni Orlando«) oblikovan i osmeračkim stihom (»Anica se materi molila«).

Kad smo se već dodirnuli motiva koji je oblikovan jednom zgodom u osmercu, a drugom u desetercu, onda moramo istaknuti da nam je s te strane narodna poezija iz Hrvatskog primorja i u prošlosti znala prirediti takva prijatna iznenađenja. Prijatna utoliko što nam se na taj način pružala prilika da doznamo kako se pri obradbi pojedinih motiva, uz ime i prezime glavnog junaka, mijenja i metrička struktura u kojoj je takav motiv oblikovan, što još više bogati onako bogatu iznenađenjima svake ruke usmenu poeziju općenito.

Prilično rijedak osmerac (naravno u novije vrijeme), s metričkom shemom 3+2+3 zastupan je u ovoj Ježićevoj rukoveti samo s dva stiha jedne pjesme (»Paval je Paval Ančicu na pir zval«,) koja — da uz put spomenem — s obzirom na metar nije najbolje ni zapisana, kao što uostalom nije ni pjesma »Sam se Ivo«, sam se Ivo«. Neki nepravilni stihovi pojedinoga priloga (npr. 8. stih u baladi »Piju vino braća Terzijina« str. 46) pokazuju da se objavljivač, odnosno zapisivač, znao suzdržati od toga da intervenira tamo gdje bi inače pravilnost stiha od njega kao učena čovjeka to zahtijevala, što je svakako za pohvalu jer smo tako barem sigurni da nam se pred očima nalaze pouzdani tekstovi koji nisu bili dotjerivani sad zbog ovog sad zbog onog razloga, kao što je to znatan broj njih u prošlosti — a ponekad i u sadašnjosti — znao biti.

Još bismo nešto prigovorili Ježiću, a to je što se pri davanju naslova svojim zapisima nije držao nekog usvojenog principa, nego je jednom zapisu metao kao naslov početni stih, a drugom umjesto početnog stiha ono što je sam prema sadržaju odredio da tome zapisu bude naslov (pogledaj za prvi primjer pjesmu »Poziv u kolo« str. 28, a za drugi pjesmu »Alaj ću se kola naigrati«, str. 29). Svakako bi bilo bolje da se držao prvog načina, a za drugi ukoliko ga nije mogao mimoći da nam je dao neko objašnjenje. Isto bi tako bilo prikladnije da je svaku pjesmu označio brojkom.

Rukovet folklornih pjesama zapisanih u Bribiru i njegovoj najbližoj okolici ima vrlo uspješnih ostvarenja među kojima jedno od prvih mjesta zauzima i već spomenuta romanca »Sinoć se je Kraljeviću« s ovim tako fino intoniranim početkom:

Sinoć se je Kraljeviću
pod večerom nasmijao.
Pitala ga stara majka:
»Čemu si se, dite moje,
sinoć kasno nasmijao,
sinoć kasno pod večerom?«

Neke pjesme u ovoj rukoveti, kao npr. »Hvalila se Hvalisava« i »Ajde sele da selimo«, nisu potpuno zapisane ili zbog toga što ih kazivači nisu znali do kraja ili zbog toga što u tim pjesmama ima lascivnih stihova koje Ježić možda nije htio donositi pred svoje čitače.

I baš zbog toga ćemo mi Ježićevu zapisu »Ajde sele da selimo« dodati jednu inačicu koju je autor ovoga prikaza god. 1956. zabilježio u Jezerima na otoku Murteru (rkp. INU br. 222) ne bi li na taj način barem donekle popunili ono što je u Ježićevu zapisu zaboravljeno ili ispušteno:

»Selo seli mlado momče,
di ćemo ga naseliti?«
»Među oči divojačke!«
»Tot ne more selo biti!
Selo seli mlado momče,
di ćemo ga naseliti?«
»Među ruke divojačke!«
»Tot ne more selo biti!
Selo seli mlado momče,
di ćemo ga naseliti?«
»Među dojke divojačke!«
»Tot ne more selo biti!
Selo seli mlado momče,
di ćemo ga naseliti?«
»Među noge divojačke!«
»Tote more selo biti;
tote gora, tote voda,
tote bunar vode ladne,
tote njiva za oranje.«

Ova Ježićeva rukovet narodnih pjesama objavljena je u povodu XI kongresa Saveza folklorista Jugoslavije u Novom Vinodolskom.

Uz Stanka Vraza, Antuna Mažuranića, Frana Mikuličića i Stjepana Mažuranića sada se je, eto, i Davorin Ježić uvrstio među zaslužne sakupljače folklorne poezije Hrvatskog primorja, onoga primorja kojega je i senjski biskup je i rodoljub Mirko Ožegović sakupljao narodne pjesme i slao ih u Beč Vuku Stefanoviću Karadžiću, jednom od slavjenika uz Ivana Mažuranića na ovogodišnjem kongresu folklorista, održanom u tom kraju.

Olinko Delorko

MIROSLAV PANTIĆ, NARODNE PESME U ZAPISIMA XV—XVIII VEKA.
Antologija. Prosveta, Beograd 1964.

Baš na samom izmaku god. 1964. pojavila se u Beogradu ova vrlo zanimljiva antologija naših tradicionalnih pjesama pod naslovom »Narodne pesme u zapisima XV—XVIII veka«.

Izvršna je bila ideja da se priredi izbor naših narodnih pjesama koje su ili objavljene ili zapisane u tom prilično dugom razdoblju. Tih zapisa, što uklopljenih u pojedina djela starih hrvatskih pisaca (Hektorović, Baraković, Kačić, Reljković), što sačuvanih u rukopisima sad ovoga sad onoga njihova ljubitelja (N. Ranjina, P. Zrinski, D. Matijašević, J. Betondić, D. Ferić), ima znatan broj, koji postaje još veći kad mu se pridodaju i zapisi ljudi kojih nam je ime i prezime nepoznato, bili oni naši ili stranci (tako npr. i onaj nepoznati Nijemac čiji je rukopis slučajno pronađen u Erlangenu). Da neki od tih zapisa mnogo manje objavljenih u tom razdoblju nego u toku druge polovice XIX ili u prvoj polovici XX st. predstavljaju i prvorazredna umjetnička ostvarenja, znali su pojedini njihovi poznavatelji, samo je »prodor« tih starih